

Про Донбас і про людей

Надія КОВАЛЬ
(Донецьк)

Пенсіонери на площі топчуть цукерки, виготовлені на фабриці «Рошен». «Так йому і треба, магнату, фашисту!» – кричить якась тітка. Люди навколо неї сміються та плескають у долоні. Описаний ритуал відбувся у Донецьку 1 червня. Прихильники «Новоросії» хотіли пригостити малечу солодощами – на честь Дня захисту дітей – та за політичною чи звичайною короткозорістю купили льодяники з фабрики нового українського Президента. «Ворога» безжально затоптали у землю.

Таких сюрреалістичних замальовок на Донеччині протягом червня спостерігали багато. Щодня – безліч алюзій на різні антиутопії, і дедалі менше гуманності.

21

Квіти життя

Але повернімося до дітей. Терористи з «Донецької народної республіки» викрали автобус з вихованцями дитбудинку міста Сніжне на Донеччині – понад 20 сиріт. Їх везли в табір відпочинку на Дніпропетровщині, але озброєні бойовики зупинили автобус, відігнали працівників ДАІ, які його супроводжували, і доставили малечу до табору для біженців у Новошахтинську – місті Ростовської області Росії. Частина дітлахів була з дитбудинку сімейного типу – їхня мама-вихователька

навідріз відмовилась їхати до РФ і бойовики не стали її чіпати.

Так і залишається незрозумілим, навіщо терористи скоїли це викрадення – що, російському ТБ знадобився зворушливий сюжет? Утім, кремлівським каналам не вдалось це зробити. Наступного дня після викрадення діти прилетіли на Дніпропетровщину приватним літаком голови облдержадміністрації Донеччини Сергія Тарути, після чого їх відвезли в літній табір поблизу Кривого Рогу.

У Горлівці також були спроби кіднепінгу, щоправда, телефонного. Невідомі, назвавшись представниками влади (а місцеве керівництво спростувало цю інформацію), телефонували людям, які взяли під опіку дітей, і вимагали негайно доправити їх вихованців до Росії. Тим, хто відмовлявся, наказували писати пояснювальні. Дзвінки з настирливими пропозиціями вивезти дітей до Росії були і в інших містах області, але в Горлівці їх зафіксовано найбільше.

Дві міри для двох мерів

Горлівка та її місцева влада – окреме болюче питання. В середині червня голова міста молодий Євген Клеп став бранцем терористів з «ДНР». У перші дні свого полону він від руки написав розпорядження: говорити та викладати у школах тільки російською, усюди розвісити російські прапори та зробити по місту написи «Росія – мати, Путін – батько!». Щоправда, потім написи познімали. Попри такі одіозні розпорядження, Євгенові Клепу можна тільки поспівчувати і тримати за нього кулаки. За десять днів після полону очевидці, котрі бачили законного мера Горлівки, розповіли: з чоловіка знущаються, він у синцях, поголений наголо, його примушують важко працювати і, скоріш за все, накачують наркотиками.

«Донецька народна республіка» безжальна і до власних командирів. Доля сумнозвісного «народного мера» Слов'янська В'ячеслава Пономарьова – немов ілюстрація до «1984» Оруела. Людина була, чинила розбій, прес-конференції давала – і раптом зникла. Просто

випала з будь-яких інформаційних просторів Росії, «ДНР» та інших.

10 червня Пономарьова начебто арештували за наказом «міністра оборони ДНР» російського диверсанта Ігоря Стрелкова-Гіркина. Потім поширилась інформація, що самопроголошеного мера Слов'янська розстріляли його ж поплічники. Незадовго до арешту Пономарьов жалівся, що справи «Донецької республіки» поганенькі: Росія не допомагає, до зброї стають лише ті, хто хоче мародерствувати, мирне населення у великій небезпеці через сумнівну тактику бійців «ДНР». Це розчарування Пономарьову могли не пробачити. Втім, тепер з'явилися інші відомості – начебто розбійник живий, хоча й під арештом, чекає вироку. Так чи інакше, жодну з версій не можна підтвердити на сто відсотків, з моменту арешту ніхто не ба-

чав живого Пономарьова. Користувачам Інтернету запам'ятався його вислів, одразу після незаконного приходу до влади: «З божею поміччю пропетляємо!». Сам Пономарьов «не пропетляв».

Рятівне коло

До речі, щирі звертання до Бога – ледь не єдині «ліки», що залишилися мешканцям Донецчини, які прагнуть миру і єдності. Острівець любові на березі річки Кальміус у Донецьку – молитовний намет, що більш як 100 днів щовечора збирає вірян різних конфесій для спільної молитви. Ініціатор цього марафону – пастор церкви євангелістів «Асамблея Бога» Сергій Косяк. Священик навіть намагався проповідувати під обладміністрацією, приходив туди з релігійною літературою та побував у полоні в Донецькій ОДА – там його побили та відпустили.

Сам молитовний намет кілька разів руйнували люди з геор-

гіївськими стрічками: вони зривали прапори України, били організаторів акції і «просто» погрозували молільникам розстрілом. Намет трішки переставили, тепер у ньому чергують не цілодобово, а погодинно, але все одно щодня, у зливу чи спеку, люди там звертаються до Бога і славлять Україну. Декілька разів на вечірніх зібраннях помічали гостей з оранжево-чорними стрічками – вони приходили не з битками, а на молитву.

Своє релігійне коло є і в прибічників «ДНР». Часто в Донецьку можна бачити групу людей, котрі вечорами ходять з хоругвами навколо обладміністрації, інколи ви-

співують під Свято-Преображенським кафедральним собором неподалік. В основному, це сухенькі бабусі й дідусі в оточенні кількох підлітків. Ця купка людей чимчикує своїм маршрутом і потім розтікається бульваром біля ОДА. Втім, бабці з іконами постійно сидять навколо «оплоту ДНР», обладміністрації.

Ба, навіть є «Руська православна армія» – вона тренується, зокрема, в будівлі Управління СБУ в Донецькій області, яку вже давно утримують бойовики. РПА – християни, як і ті, хто збирається біля молитовного намету, але, здається, боги в них геть різні.

22

Відносність влади

Маріуполь – «взірцевий хлопчик» на мапі Донецької області. Спочатку там найактивніше в регіоні голосували на президентських виборах, потім місто показово зачистили від терористів з «ДНР».

Так, українці із захватом обговорювали, як 13 червня наші сили визволили від терористів славне промислове місто на березі Азовського моря. Це була колективна перемога: в операції брали участь бійці добровольчого батальйону «Азов», сили Нацгвардії та ЗСУ. Спрацювали швидко та охайно: вже по обіді визволили місто і захопили декілька десятків бойовиків.

Показово, що напередодні один з очільників терористів Маріуполя на прізвисько «Чечен» з частиною зброї покинув місто. Потім «бойових товаришів» «Чечена», котрі залишилися у місті, вбили чи захопили – така ось нетривка дружба в терористів. Місто почало дихати вільно, хоча його вуличками розбіглися місцеві сепаратисти, які

нахапали зброї задля мародерства – наразі люди сподіваються, що, позбавлені «опорних сил», ті не насміяться тероризувати мирних жителів.

Маріуполь зачищають від терористів не вперше, і тепер, здається, українській владі вдалося закріпитися в місті. Хоча є декілька «але». Так, уже наступного дня тут із засідки обстріляли колону українських прикордонників – п'ять осіб загинули. Досі немає перемог в інформаційному просторі. У місті вільно транслують російські ЗМІ, канал «ДНР», який зайняв місце каналу Донецької обласної державної ТРК, регулярно передає оголошення про прийом на роботу в «Донецьку республіку». На дровтовому радіо також російська пропаган-

да. Тобто, попри українські прапори на вулицях, мізки місцевим досі обробляє кремлівський агітпроп.

Для надання ваги «українській присутності», Президент України Петро Порошенко наказав тимчасово перемістити до Маріуполя обласну адміністрацію. Незабаром в Інтернеті з'явилися кілька фото голови Донецької ОДА Сергія Тарути (який, до речі, є уродженцем Маріуполя), але як це позначилося на житті місцевих – невідомо.

Визволення Маріуполя завершено

Гуманітарна «посуха»

«Донецька народна республіка» по-своєму продовжує завойовувати простір регіону. Тихими диверсіями, чи голосно, з вибухами, руйнує інфраструктуру області. Найглобальніша проблема – вода.

У другій половині червня під час артилерійського обстрілу пошкодили декілька насосних станцій каналу Сіверської Донець – Донбас, головної водної артерії регіону. При цьому загинули два працівники комунального підприємства «Вода Донбасу». Відновлювальні роботи на каналі тривають, але нові бої завдають нових пошкоджень, ремонт постійно гальмується. Наприкінці червня область жила в режимі економії: в деяких містах води не вистачало на верхніх поверхах будинків, десь не було технічної води, у Волноваському районі води не було взагалі.

«Катастрофа всього» нині в Слов'янську. У цій найгарячішій точці гібридної війни немає води, світла, грошей та мобільного зв'язку. Магазини не можуть працювати в умовах боїв – харчі й продукти першої необхідності продають з машин. Місту загрожує епідемія: спека, брак води й медикаментів, ще й на околицях розкладаються трупи – переважно прибічників «Донецької народної республіки».

Наприкінці червня терористи з «ДНР» підклали чергову «свиню» мешканцям області: захопили будівлю Державного казначейства в Донецькій області та обласну філію Нацбанку. У такий спосіб «народна влада» хотіла зупинити грошові потоки від «трудоушних Донбасу» до Києва. Фінансові установи захоплювали в день виплат пенсій – частина

літніх людей вже не отримала грошей. Через проблеми з казначейством, наприкінці червня в регіоні затримували виплати бюджетникам, постачання продуктів у дитсадки, заклади охорони здоров'я припинили закупівлю медикаментів, є ризик відключення від електроенергії бюджетних організацій.

Бойовики навідуються і до приватних підприємств – представники «ДНР» приїхали на БТРі до шахти ДТЕК «Комсомолец Донбасу» в місті Кіровське, «розпатрали» два банкомати, а також забрали більш як двадцять одиниць транспорту. Так керівництво «республіки» хотіло отримати платню, яку підприємство начебто не видало «захисникам Слов'янська» – прибічникам «ДНР», звичайно. Наступного дня обурені шахтарі провели мітинг за мир.

Культурна інтервенція

«Донецька народна республіка» тягнеться до прекрасного, але на свій лад – вдираючись до вподобаних територій. Так, озброєні бойовики «ДНР» захопили площі міжнародного фонду «ІЗОЛЯЦІЯ. Платформа культурних ініціатив», розташованого на території колишнього заводу ізоляційних матеріалів – це декілька гектарів із 32 приміщеннями, включно із бомбосховищем. Нині фонд переїхав до Києва, його представники обіцяють повернутися на Схід, ко-

ли ситуація владнається. А Донецьк тим часом втратив центр незалежної думки та сімейного відпочинку вночі, місце зібрань творчих людей і митців різних країн.

Через неспокійну ситуацію в Донецьку раніше завершили сезони драматичний та оперний театри. Втім, у вже закритій на літо опері прибічники «ДНР» влаштували концерт «на підтримку дітей Слов'янська». Представникам республіки надали майданчик, але колектив театру в

заході участі не брав – всі нині у вимушеній відпустці. Виступали дитячі колективи, сходи театру охороняла людина з автоматом та в камуфляжі, майоріли прапори «Новоросії».

До речі, на публічний концерт руху «Новоросія» з великою сценою й невідомими рок-гуртами («У них ще проблеми будуть через зв'язок із сепаратистами!»), – пояснювали організатори концерту) прийшло аж 20 осіб. Влітку «руська весна» скінчилась.

Урочистості

Попри зменшення кількості прихильників серед жителів Донбасу «ДНР» продовжує публічні акції. 21 червня на площі Леніна в Донецьку присягали «донецькому народу» бо-

йовики «збройних сил ДНР» – цю структуру очолює Ігор Стрелков-Гірін.

Захід відвідали лідер «Народного ополчення Донбасу» Павло Губарев, якого розшукує СБУ, та позбав-

лений депутатської недоторканності Олег Царьов. Виступали «вершки» «ДНРівської» «тусівки», але ритуал присяги швидко скінчився – пішов дощ та площа спустила.

Мабуть, тому процедуру присяги «на вірність терористам» повторили наступного дня. Губарев у щільному кільці охоронців (стерезуть від ворога чи щоб не втік?), солдатські матері, якіс медсестри, дівчина з піснею про «победу» – такий «асортимент» спікерів на цьому заході. Під час урочистої хвилини мовчання, на великому екрані поруч молода дівчина скривила губи. Раптом на сцену вийшла місцева депутат-комуніст: її голос так різав вуха, що хотілось бігти геть.

Чергових бойовиків у камуфляжах та балаклавах везуть у Слов'янськ – «на м'ясо». Не всі вони вміють тримати зброю – мабуть, сподіваються на Бога «Руської православної армії».

Представники збройних формувань самопроголошеної «Донецької народної республіки» прийняли присягу на вірність народу Донбасу

23

Замість післямови

Нині Донеччина, окрім особливо понівечених міст, таких, як Слов'янськ, застигла в очікуванні. То тут, то там через кордон із Росією «невідомий» підкидає терористам зброю та техніку, десь тікають біженці, десь рвуться міни, а десь гуляють випускники шкіл. Усі знають, що має бути якась розв'язка, крапка, і з острахом та надією чекають на неї.

Дивно, але саме тепер у Донецьку з'явилась перша повноцінна велосипедна доріжка, навпроти ОДА встановили скульптуру із символічною назвою «Друг» (на знімку), навіть виставки відкривають. «Ситуація в місті стабільна», – пишуть на сайті міської ради. Здається, все тихо й спокійно, але регулярно викрадають бізнесменів та зривають золоті ланцюжки з жінок. Тепер головні жертви «людей з георгіївськими стрічками» – не про-

українські активісти, а комерсанти. Замість політичних «розбірок» почалося звичайне мародерство.

Знов «ожив» жанр доносу: не подобається сусід – пожалійся в «ДНР», і його заберуть. Активіст з Горлівки розповів, що його знайомих, учасників місцевого Євромайдану, «здали» у ДНР колишні друзі з іншими політичними поглядами. До майданівців прийшли люди з автоматами, в результаті – шість днів полону і, на щастя, порятунок.

На тлі знецінення людського життя заговорили про гуманізм. У Донецьку розпочалися перемовини, в яких від імені Президента України брав участь Леонід Кучма, від «ДНР» – так званий прем'єр-міністр Олександр Бородай, а також представники Росії та ОБСЄ. Обіцяли припинення вогню й продовження праці за-

ради миру. Звичайно, завжди треба сподіватись на краще. Цікаво, скільки громадян з десятків тисяч донецьких біженців наважаться повернутися додому? І чи вдасться повернути на Донбас людяність?

